

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

ในการศึกษาเรื่องผู้อยู่อาศัยกับโอกาสในการพัฒนาที่ราชพัสดุชุมชนซอย
พัฒนา 2 มีขั้นตอนและวิธีดำเนินการวิจัย ดังนี้

3.1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

3.1.1 กำหนดปัญหาในการวิจัย

ชุมชนซอยพัฒนา 2 เป็นชุมชนที่ตั้งอยู่บนที่ราชพัสดุที่อยู่ใจกลางเมือง มีสภาพเป็นชุมชนแออัด บ้านเรือนชำรุดทรุดโทรม ขาดการวางผังอย่างเป็นระเบียบ และขาดการพัฒนาที่ถูกต้องเหมาะสมในการอยู่อาศัยที่ดี ทั้งที่เป็นพื้นที่ใจกลางเมืองที่มีความเจริญเป็นอย่างมาก ซึ่งถือได้ว่าเป็นย่านเศรษฐกิจที่สำคัญสำหรับกรุงเทพมหานคร และกรมธนารักษ์เป็นหน่วยงานที่มีหน้าที่บริหารจัดการที่ราชพัสดุ มีนโยบายที่จะนำที่ราชพัสดุดังกล่าวมาดำเนินการพัฒนาเพื่อจัดหาประโยชน์ตามภารกิจที่ได้รับมอบหมายจากกระทรวงการคลัง ในการเพิ่มรายได้จำนวน 20,000 ล้านบาท และเพิ่มมูลค่าทรัพย์สินจำนวน 65,000 ล้านบาท (ในปี 2545 - 2549) ดังนั้น การศึกษาข้อมูลในด้านผู้อยู่อาศัยในชุมชนซอยพัฒนา 2 ทั้งทางด้านที่อยู่อาศัย เศรษฐกิจ สังคม ตลอดจนแนวความคิดในการพัฒนาที่ราชพัสดุ จะทำให้รับทราบโอกาสและแนวทางในการพัฒนาที่ดินแปลงนี้ในแนวความคิดของผู้อยู่อาศัย เพื่อทางราชการสามารถนำไปใช้ในการวางแผนการพัฒนาที่ราชพัสดุได้อย่างเหมาะสมเกิดทางเลือกในการพัฒนาที่ราชพัสดุมากขึ้น ประกอบกับการดำเนินการศึกษาข้อมูลและความคิดเห็นด้านผู้อยู่อาศัย จะทำให้สามารถเข้าใจความต้องการและปัญหาของผู้อยู่อาศัย เกิดแนวทางการพัฒนาที่มีความเป็นไปได้ ทั้งในส่วนของทางราชการและผู้อยู่อาศัย ทำให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อประเทศและประชาชนโดยส่วนรวม

3.1.2 วัตถุประสงค์ในการศึกษา

จากการศึกษาปัญหาดังกล่าวทำให้สามารถกำหนดวัตถุประสงค์ในการวิจัยได้
ดังนี้

- ศึกษาสภาพการอยู่อาศัยของผู้อยู่อาศัยในที่ราชพัสดุชุมชนซอยพัฒนา 2 ในด้านสังคม เศรษฐกิจ และลักษณะทางกายภาพของที่อยู่อาศัย

- ศึกษาความคิดเห็นของผู้อยู่อาศัยต่อแนวทางในการพัฒนาที่ราชพัสดุ

ชอยพิพัฒนา 2

3.1.3 ศึกษาแนวความคิด ทฤษฎี ทบทวนวรรณกรรมและงานวิจัย

ที่เกี่ยวข้อง

เพื่อให้เกิดความเข้าใจว่า “ทางเลือก” ในการโยกย้ายที่อยู่อาศัยมีกี่ทางเลือก และเพื่อให้เข้าใจสภาพการอยู่อาศัยของผู้อยู่อาศัยในชุมชนชอยพิพัฒนา 2 ตลอดจนความสัมพันธ์ระหว่างที่ตั้งชุมชนกับเมือง ในการกำหนดกรอบแนวคิด และตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา ดังนี้

- ชุมชนแออัด แนวความคิดเกี่ยวกับชุมชนแออัด ประเภทของชุมชนแออัด สาเหตุการเกิดชุมชนแออัด ปัจจัยที่ทำให้เกิดชุมชนแออัด และการดำรงอยู่ของชุมชน
- ระดับรายได้ของผู้มีรายได้น้อย
- แนวความคิดในเรื่องการปรับปรุงที่อยู่อาศัย วิวัฒนาการวิธีการและรูปแบบในการปรับปรุงชุมชนแออัด วิธีการปรับปรุงชุมชนแออัดของประเทศไทย
- กรณีตัวอย่างการรื้อย้ายชุมชนที่อยู่อาศัยของประเทศไทย
- งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

3.1.4 ศึกษาข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับพื้นที่ทำการศึกษารวมชุมชนชอย

พัฒนา 2 เขตบางรัก

1. โดยการรวบรวมจากเอกสารหลักฐานจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ประกอบด้วย กรมธนารักษ์ สำนักงานเขตบางรัก การเคหะแห่งชาติ สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน สำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์ ในด้านสภาพทั่วไป ความเป็นมาของชุมชน ข้อมูลสถิติข้อมูลจำนวนประชากร
2. การสำรวจชุมชนเบื้องต้น โดยการแนะนำตัวต่อผู้นำชุมชน ผู้อยู่อาศัย เพื่อสร้างความคุ้นเคย และเพื่อให้ได้ข้อมูลที่มีความเที่ยงตรงมากยิ่งขึ้น

3.2 วิธีการดำเนินการวิจัย

3.2.1 ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา

3.2.1.1 ตัวแปรด้านเศรษฐกิจ สังคม กายภาพ ของชุมชนชอยพัฒนา 2 ซึ่งได้แก่

- ข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับชุมชนชอยพัฒนา 2
- สภาพเศรษฐกิจภายในชุมชนชอยพัฒนา 2 ได้แก่ อาชีพ รายได้ ค่าใช้จ่าย การออม หนี้สิน และสิ่งอำนวยความสะดวกภายในบ้าน
- สภาพสังคมภายในชุมชนชอยพัฒนา 2 ได้แก่ การศึกษา การมีส่วนร่วม การรวมกลุ่ม การทำกิจกรรมภายในชุมชน ความสัมพันธ์กับเพื่อนบ้านภายในชุมชน ความต้องการผู้นำชุมชน สภาพปัญหาภายในชุมชน หน่วยงานและภาคการเมืองที่ให้การสนับสนุน
- สภาพที่อยู่อาศัย ระบบสาธารณูปโภค สาธารณูปการภายในชุมชนชอยพัฒนา 2 ได้แก่ ขนาดเนื้อที่ปลูกบ้าน รูปแบบที่อยู่อาศัย อายุของที่อยู่อาศัย พื้นที่ใช้สอยภายในบ้าน จำนวนสมาชิกภายในบ้าน ระบบสาธารณูปโภค ไฟฟ้า ประปา โทรศัพท์ และระบบสาธารณูปการ

3.2.1.2 ตัวแปรเพื่อศึกษาแนวความคิดต่อการพัฒนาที่ราชพัสดุ บริเวณชอยพัฒนา 2

- การรับทราบข้อมูล ข่าวสาร เกี่ยวกับการพัฒนาที่ราชพัสดุ บริเวณชอยพัฒนา 2 ของกรมธนารักษ์ ของผู้อยู่อาศัย
- ความพร้อมในการโยกย้าย หรือจัดเตรียมที่อยู่อาศัยใหม่ หากต้องมีการพัฒนาที่ราชพัสดุบริเวณนี้ของผู้อยู่อาศัย
- ผู้อยู่อาศัยเฉพาะที่เป็นผู้เช่าเดิมของกรมธนารักษ์หรือทายาทผู้เช่าเดิม ที่ปัจจุบันยังอาศัยอยู่ในที่ราชพัสดุแปลงนี้เกี่ยวกับความคิดเห็น และทางเลือกในการจัดการด้านที่อยู่อาศัยใหม่หากต้องมีการพัฒนาที่ราชพัสดุบริเวณนี้

ซึ่งในส่วนของทางเลือกในการจัดการด้านที่อยู่อาศัยใหม่ ผู้วิจัยได้ทำการสัมภาษณ์ผู้มีประสบการณ์จากหน่วยงานและองค์กรที่เกี่ยวข้อง โดยการแนะนำตัวและขอเวลาจากผู้มีประสบการณ์ เพื่อสรุปและข้อมูลรายละเอียดและข้อเท็จจริงเกี่ยวกับที่ราชพัสดุ บริเวณชอยพัฒนา 2 ในส่วนของความเป็นมาของที่ดิน ที่ตั้งของที่ดิน สภาพโดยรอบของที่ดิน จำนวนผู้อยู่อาศัย ลักษณะการอยู่อาศัย และสถานะของผู้อยู่อาศัย ในที่ดินและข้อมูลอื่น ๆ ที่จะเป็นประโยชน์

ต่อการสัมภาษณ์ โดยทำการสัมภาษณ์ผู้มีประสบการณ์ในเรื่องเกี่ยวกับการโยกย้ายชุมชน ประสบการณ์ ทักษะคิด ความคิดเห็น และแนวคิดเกี่ยวกับการจัดการที่อยู่อาศัยของผู้อยู่อาศัยต่อการพัฒนาที่ราชพัสดุบริเวณชอยพิพัฒนา 2 โดยการคัดเลือกผู้มีประสบการณ์จากหน่วยงานและองค์กรต่าง ๆ ดังนี้

- กรมธนารักษ์ ในฐานะผู้ปกครอง และดูแลที่ราชพัสดุ โดยการสัมภาษณ์นางสมพร สมานชาติ ผู้อำนวยการสำนักบริหารที่ราชพัสดุกรุงเทพมหานคร ในฐานะที่มีหน้าที่รับผิดชอบในการบริหารจัดการที่ราชพัสดุในเขตกรุงเทพมหานคร
- การเคหะแห่งชาติ¹ ในฐานะเป็นหน่วยงานที่มีหน้าที่ในการจัดให้มีเคหะเพื่อให้ประชาชนได้มีที่อยู่อาศัย โดยเฉพาะการปรับปรุง รื้อ หรือย้ายแหล่งเสื่อมโทรม เพื่อให้มีสภาพการอยู่อาศัย สิ่งแวดล้อม เศรษฐกิจ และสังคม ที่ดีขึ้น โดยการสัมภาษณ์ คุณสุชฎมาล เตียประเสริฐ รองผู้อำนวยการฝ่ายปรับปรุงชุมชนแออัด ในฐานะผู้มีประสบการณ์และมีหน้าที่รับผิดชอบเกี่ยวกับการปรับปรุงชุมชนแออัด
- สำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์ ในฐานะเป็นหน่วยงานที่มีหน้าที่ในการจัดการดูแลเกี่ยวกับที่ดินทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์ และมีผู้เช่าที่ดินอยู่เป็นจำนวนมาก ที่คล้ายกับการดำเนินงานของกรมธนารักษ์ โดยการสัมภาษณ์ คุณอภิวัฒน์ ใจสำราญ หัวหน้ากองโครงการปรับปรุงชุมชน ในฐานะผู้มีประสบการณ์และมีหน้าที่รับผิดชอบเกี่ยวกับการปรับปรุงชุมชนแออัดในที่ดินของสำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์
- จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ในฐานะเป็นหน่วยงานที่มีหน้าที่ในการจัดการดูแลเกี่ยวกับที่ดินของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ที่มีการนำที่ดินไปจัดการพัฒนาจัดหาประโยชน์ โดยการสัมภาษณ์ รองศาสตราจารย์มานพ พงศทัต อาจารย์พิเศษภาควิชาเคหการ คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ในฐานะผู้มีประสบการณ์และมีความชำนาญในเรื่องที่อยู่อาศัยและอสังหาริมทรัพย์

- สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน² (องค์การมหาชน) ในฐานะเป็นหน่วยงานที่มุ่งสร้างกระบวนการพัฒนาชุมชนและประชาสังคมที่กว้างขวาง ทั้งในเมืองและในชนบท มีโครงสร้างวิธีการดำเนินงานที่เน้นการมีส่วนร่วมของหลาย ๆ ฝ่ายในทุกระดับ โดยมียุทธศาสตร์หลักคือ การให้ความสำคัญกับการสร้างและพัฒนากลไกองค์กรชุมชนและท้องถิ่น การเพิ่มศักยภาพและสร้างกำลังความสามารถขององค์กรชุมชนให้เป็นแกนกลางในการพัฒนา โดย

¹การเคหะแห่งชาติ, "วัตถุประสงค์ของการจัดตั้งการเคหะแห่งชาติ," เอกสารการเคหะแห่งชาติ 29 ปี:

²สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน), ข่าวชุมชน ปีที่ 6 (สิงหาคม 2545):

การสัมภาษณ์ คุณทิพย์รัตน์ นพลดารมย์ ผู้ช่วยผู้อำนวยการสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน ในฐานะผู้มีประสบการณ์เกี่ยวกับการจัดการชุมชน

- อาจารย์ปรีดี บุรณศิริ อาจารย์พิเศษภาควิชาเคหการ คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และอดีตผู้ว่าการการเคหะแห่งชาติ ในฐานะผู้มีประสบการณ์สูงในด้านที่อยู่อาศัยของผู้มีรายได้น้อย และการโยกย้ายชุมชน ตลอดจนถึงปัจจุบันเป็นอาจารย์พิเศษของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ที่มีประสบการณ์ทางด้านวิชาการและการปฏิบัติในเรื่องที่อยู่อาศัยทั้งในระดับนโยบายและระดับปฏิบัติการ

3.2.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

จากลักษณะของตัวแปรที่แตกต่างกันออกไปผู้วิจัยจึงต้องใช้วิธีการสัมภาษณ์ และการสังเกต ถ่ายภาพในการเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับด้านเศรษฐกิจ สังคม และกายภาพ เป็นส่วนใหญ่ สำหรับการเก็บข้อมูลเกี่ยวกับแนวความคิดเห็นต่อการพัฒนาที่ราชพัสดุบริเวณซอยพิพัฒน์ 2 ผู้วิจัยได้สัมภาษณ์ผู้มีประสบการณ์จากหน่วยงานและองค์กรต่าง ๆ เพื่อสร้างทางเลือกเบื้องต้นเกี่ยวกับแนวความคิดต่อการพัฒนาที่ราชพัสดุบริเวณซอยพิพัฒน์ 2 ในการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกผู้อยู่อาศัยในที่ราชพัสดุ และการจัดบันทึกเป็นเครื่องมือในการรวบรวมข้อมูล

3.2.2.1 สร้างแบบสัมภาษณ์

โดยการออกแบบสัมภาษณ์ในส่วนของข้อมูลของผู้อยู่อาศัยเกี่ยวกับสภาพที่อยู่อาศัย สังคม เศรษฐกิจ และสัมภาษณ์แบบเจาะลึกในส่วนของแนวความคิดต่อการพัฒนาที่ราชพัสดุบริเวณชุมชนซอยพิพัฒน์ 2 โดยแบบสัมภาษณ์จะประกอบด้วยคำถาม 4 ส่วน ดังนี้

- ส่วนที่ 1 ข้อมูลทางด้านกายภาพ ที่อยู่อาศัยและสภาพแวดล้อม ได้แก่ ลักษณะรูปแบบที่อยู่อาศัย ขนาดที่ดินที่ครอบครอง พื้นที่ใช้สอยในครัวเรือน อายุสิ่งปลูกสร้าง สถานะการครอบครองที่ดิน ระยะเวลาการอยู่อาศัย การใช้ประโยชน์ของที่อยู่อาศัย

- ส่วนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพสังคม ได้แก่ ระดับการศึกษา จำนวนสมาชิกในครัวเรือน การเข้ารับการรักษาพยาบาล กิจกรรมภายในชุมชน การมีส่วนร่วมภายในชุมชน ปัญหาภายในชุมชน ความสัมพันธ์ภายในชุมชน และการแก้ไขปัญหาของชุมชน

- ส่วนที่ 3 ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพเศรษฐกิจ ได้แก่ อาชีพ รายได้ รายจ่าย สิ่งอำนวยความสะดวกในครัวเรือน เงินออม ภาระหนี้สิน แหล่งกู้ยืม และการแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับหนี้สิน

- ส่วนที่ 4 ข้อมูลเกี่ยวกับความคิดเห็นและทางเลือกในการจัดการ

เรื่องที่อยู่อาศัย หากทางราชการมีความจำเป็นต้องนำที่ดินบริเวณนี้ไปพัฒนาจัดหาประโยชน์ ได้แก่ การรับรู้โครงการพัฒนาที่ราชพัสดุแปลงนี้ ความพร้อมในการโยกย้ายที่อยู่อาศัย และทางเลือกในการจัดการที่อยู่อาศัยใหม่ ที่ได้จากสรุปแนวความคิดเห็นของผู้มีประสบการณ์ที่ผู้วิจัยได้ไปทำการสัมภาษณ์

รายละเอียดในแบบสัมภาษณ์ตามภาคผนวก ข

โดยแจกแบบสัมภาษณ์ให้แก่ผู้อยู่อาศัยเพื่อตอบคำถามและมาเก็บรวบรวมในภายหลัง พร้อมทั้งทำการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกในส่วนของความคิดเห็นในการพัฒนาที่ราชพัสดุ และเพื่อให้ได้ข้อมูลในส่วนของแนวความคิดต่อการพัฒนาที่ราชพัสดุบริเวณซอยพิพัฒน์ 2 ที่ผู้ให้สัมภาษณ์มีความเข้าใจได้ถูกต้อง ชัดเจน มีความเข้าใจตรงกัน ผู้วิจัยจึงได้สร้างเครื่องมือรูปแบบทางเลือกต่าง ๆ ในการพัฒนาที่ราชพัสดุที่สรุปได้จากคำแนะนำของผู้มีประสบการณ์ เป็นเครื่องมือในการสื่อสารทำความเข้าใจเพื่อให้ผู้ถูกสัมภาษณ์เกิดความเข้าใจอย่างถูกต้องและเข้าใจได้ง่ายขึ้น ดังนี้

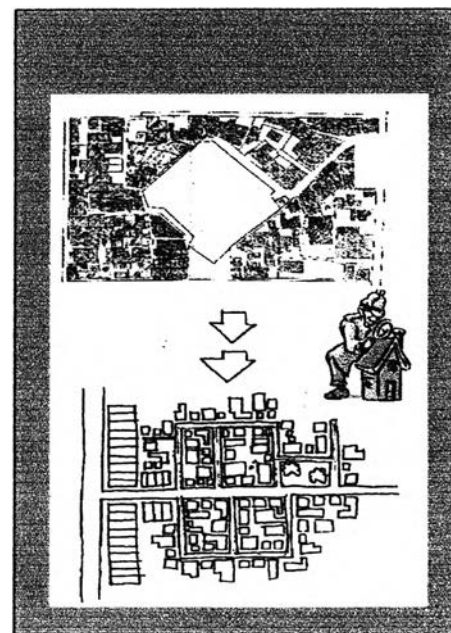
ภาพที่ประกอบ 3.1 แสดงทางเลือกที่ 1 ต้องการขอรับเงินค่าเช่าเศษการรื้อย้าย

ภาพประกอบที่ 3.2 แสดงทางเลือกที่ 2 การย้ายไปอยู่ในที่ดินแปลงใหม่

ภาพประกอบที่ 3.3 แสดงทางเลือกที่ 3 การประสานประโยชน์ในการใช้ที่ดิน

ภาพประกอบที่ 3.4 แสดงทางเลือกที่ 4 การปรับปรุงและจัดระเบียบที่อยู่อาศัยใหม่

และจัดบันทึกเหตุการณ์ที่นอกเหนือจากคำถามและความคาดหวังในแบบสอบถามไว้ในบันทึกช่วยจำ เช่น การพูดคุยกับผู้อยู่อาศัยที่เป็นผู้สูงอายุที่อาศัยอยู่ในพื้นที่มานาน ทั้งนี้เพื่อให้ทราบเกี่ยวกับประวัติความเป็นมาของชุมชนชอยพิพัฒนา 2 ประวัติผู้อยู่อาศัย และการเปลี่ยนแปลงการอยู่อาศัย เป็นต้น และได้ขอความร่วมมือจากสถาปนิกโครงการของกรมธนารักษ์ ที่มีความรู้ความชำนาญในการช่วยประเมินราคาสินปลูกสร้างในที่ราชพัสดุด้วย

3.2.3 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา

ในการศึกษาผู้วิจัยได้แบ่งกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มของผู้มีประสบการณ์จากหน่วยงานและองค์กรที่เกี่ยวข้องต่าง ๆ และกลุ่มของผู้อยู่อาศัยในที่ราชพัสดุชอยพิพัฒนา 2 ดังนี้

3.2.3.1 ผู้มีประสบการณ์จากหน่วยงานและองค์กรที่เกี่ยวข้องต่าง ๆ

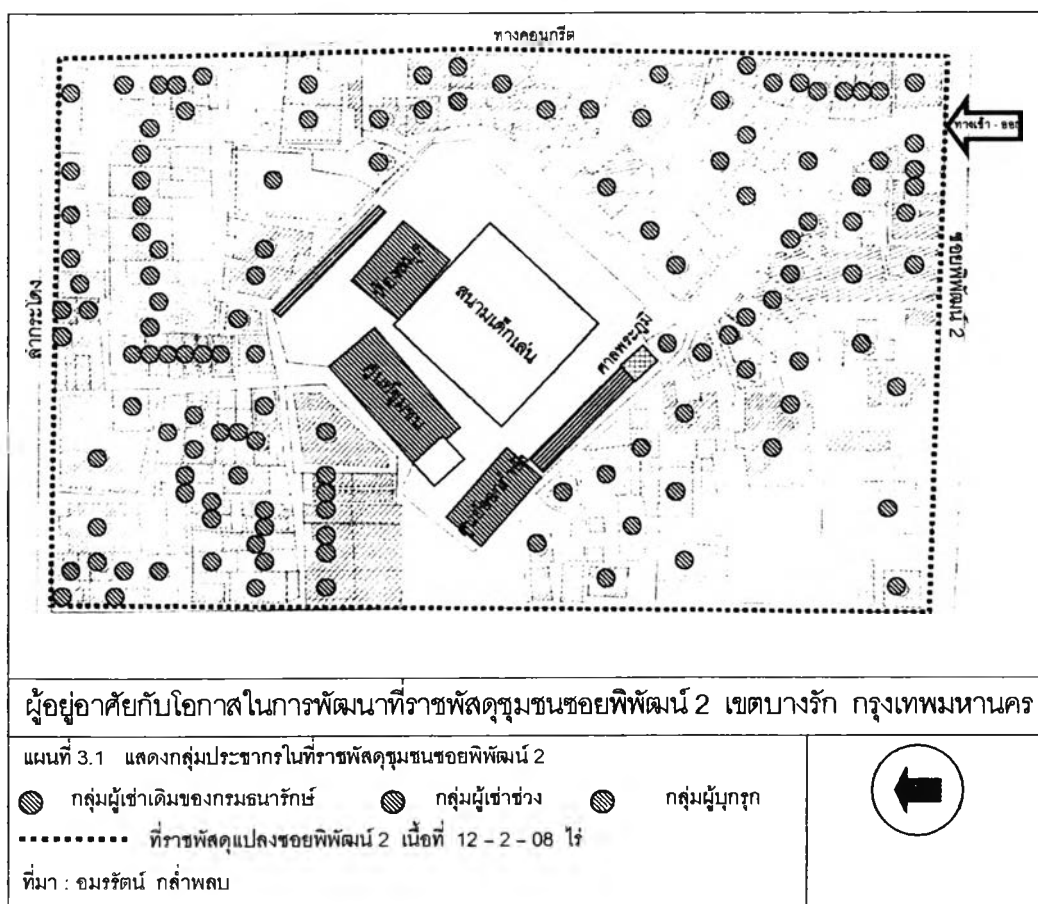
โดยทำการสัมภาษณ์ผู้มีประสบการณ์ในเรื่องเกี่ยวกับการโยกย้ายชุมชน ประสบการณ์ ทักษะคิด ความคิดเห็น และแนวคิดเกี่ยวกับการจัดการที่อยู่อาศัยของผู้อยู่อาศัยต่อการพัฒนาที่ราชพัสดุบริเวณชอยพิพัฒนา 2 โดยการคัดเลือกผู้มีประสบการณ์จากหน่วยงานและองค์กรต่าง ๆ ดังนี้ กรมธนารักษ์ โดยการสัมภาษณ์นางสมพร สมานชาติ ผู้อำนวยการสำนักบริหารที่ราชพัสดุกรุงเทพมหานคร ในฐานะที่มีหน้าที่รับผิดชอบในการบริหารจัดการที่ราชพัสดุในเขตกรุงเทพมหานคร การเคหะแห่งชาติ โดยการสัมภาษณ์ คุณสุขุมาล เตียประเสริฐ รองผู้อำนวยการฝ่ายปรับปรุงชุมชนแออัด ในฐานะผู้มีประสบการณ์และมีหน้าที่รับผิดชอบเกี่ยวกับการปรับปรุงชุมชนแออัด สำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์ โดยการสัมภาษณ์ คุณอภิวัฒน์ ใจสำราญ หัวหน้ากองโครงการปรับปรุงชุมชน ในฐานะผู้มีประสบการณ์และมีหน้าที่รับผิดชอบเกี่ยวกับการปรับปรุงชุมชนแออัดในที่ดินของสำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย โดยการสัมภาษณ์ รองศาสตราจารย์มานพ พงศทัต อาจารย์พิเศษ ภาควิชาเคหการ คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ในฐานะผู้มีประสบการณ์และมีความชำนาญในเรื่องที่อยู่อาศัยและอสังหาริมทรัพย์ สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน) โดยการสัมภาษณ์ คุณทิพย์รัตน์ นพดลารมย์ ผู้ช่วยผู้อำนวยการสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน ในฐานะผู้มีประสบการณ์เกี่ยวกับการจัดการชุมชน และอาจารย์ปรีดี บุรณศิริ อาจารย์พิเศษภาควิชาเคหการ คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และอดีตผู้ว่าการการเคหะแห่งชาติ ในฐานะผู้มีประสบการณ์สูงในด้านที่อยู่อาศัยของผู้มีรายได้น้อย

และการโยกย้ายชุมชน ตลอดจนปัจจุบันเป็นอาจารย์พิเศษของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ที่มีประสบการณ์ทางด้านวิชาการและการปฏิบัติในเรื่องที่อยู่อาศัยทั้งในระดับนโยบายและระดับปฏิบัติการ

3.2.3.2 กลุ่มผู้อยู่อาศัยในที่ราชพัสดุบริเวณชุมชนซอยพิพัฒน์ 2

จากการเข้าไปตรวจสอบข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับผู้อยู่อาศัยพบว่า มีจำนวนที่อยู่อาศัยทั้งสิ้น 152 หลัง โดยสามารถแบ่งลักษณะผู้อยู่อาศัยเป็น 3 กลุ่มดังนี้

● กลุ่มผู้เช่าเดิมของกรมธนารักษ์	จำนวน	85	ครัวเรือน
● กลุ่มผู้เช่าช่วง	จำนวน	45	ครัวเรือน
● กลุ่มผู้บุกรุก	จำนวน	22	ครัวเรือน
รวมทั้งสิ้น	จำนวน	152	ครัวเรือน

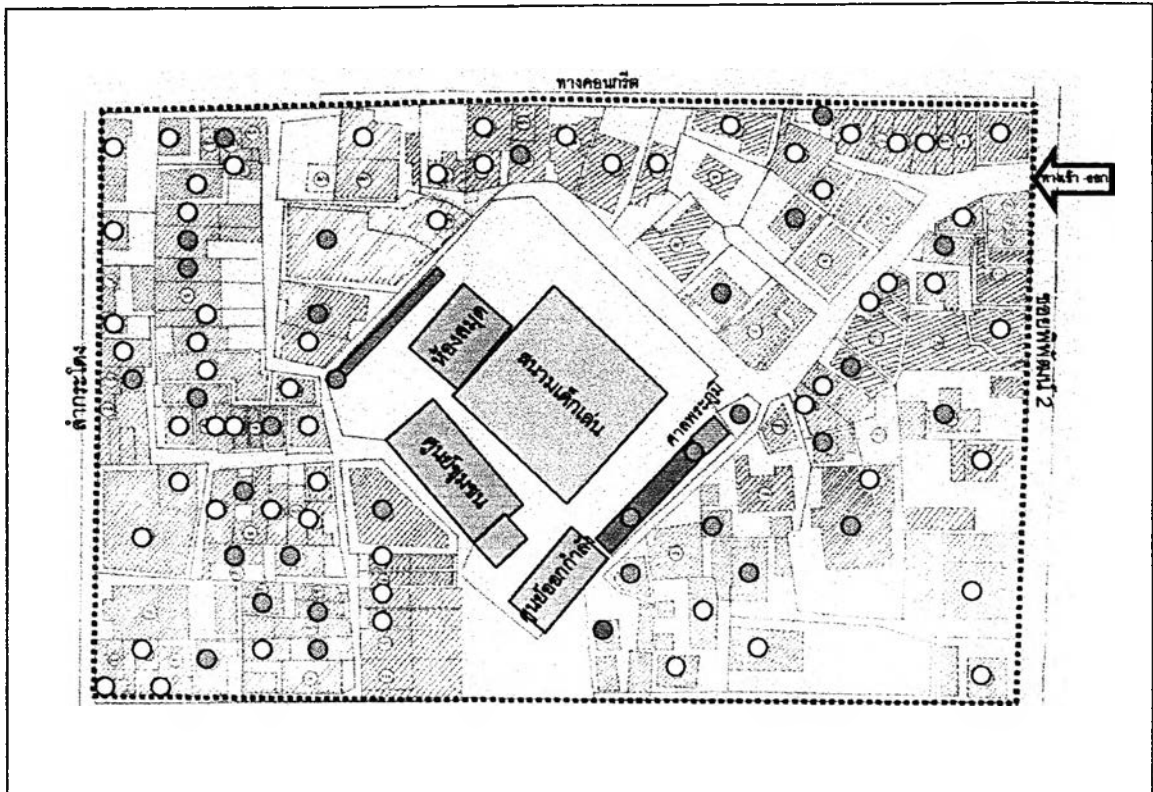

จึงได้กำหนดกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ดังนี้

1. ในส่วนของกลุ่มผู้เช่าเดิมของกรมธนารักษ์จำนวน 85 ครั้วเรือน ได้กำหนดจำนวนตัวอย่างในการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก จำนวน 60 ครั้วเรือน หรือคิดเป็นร้อยละ 70.59 ของจำนวนผู้เช่าเดิมของกรมธนารักษ์ ทั้งนี้ เพื่อให้ได้รับทราบข้อมูลที่มีความเชื่อมั่นและมีความเที่ยงตรงสูง โดยเฉพาะประเด็นสำคัญในการทำวิจัยครั้งนี้ คือเรื่องโอกาสในการพัฒนาที่ราชพัสดุแปลงนี้ในความคิดความเห็นของผู้อยู่อาศัย ทั้งนี้เนื่องจากผู้เช่าเดิมถือได้ว่าเป็นผู้ที่เคยมีนิติสัมพันธ์กับทางราชการและเป็นผู้ที่ต้องเจรจาตกลงเงื่อนไขกับทางราชการกรณีที่มีการพัฒนาที่ราชพัสดุแปลงนี้ด้วย

2. ในส่วนของผู้เช่าช่วงมีจำนวนทั้งสิ้นประมาณ 45 ครั้วเรือน และผู้บุกรุกจำนวน 22 ครั้วเรือน รวม 67 ครั้วเรือน ได้กำหนดจำนวนตัวอย่างในกลุ่มผู้เช่าช่วงและกลุ่มผู้บุกรุกในการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกจำนวน 33 ครั้วเรือน หรือคิดเป็นร้อยละ 49.25 ของจำนวนครั้วเรือนของผู้เช่าช่วงและผู้บุกรุก เนื่องจากเป็นผู้อยู่อาศัยอยู่ในพื้นที่บริเวณนี้ และเพื่อให้ได้ข้อมูลที่มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น ดังนี้จึงได้เก็บข้อมูลเฉพาะในส่วนของสภาพการอยู่อาศัย สังคม เศรษฐกิจ ความคิดเห็นเบื้องต้นเกี่ยวกับการรับทราบโครงการพัฒนาของกรมธนารักษ์ และความพร้อมในการโยกย้ายที่อยู่อาศัย แต่ยังไม่ทำการสัมภาษณ์ในเรื่องความต้องการ ความคิดเห็น และทางเลือกในการโยกย้ายที่อยู่อาศัย ทั้งนี้เพราะผู้วิจัยมีข้อจำกัดในเรื่องเวลาที่ทำการศึกษาวิจัย ประกอบกับในส่วนของความคิดเห็นในเรื่องนี้อาจต้องกำหนดตัวแปร เงื่อนไข และรูปแบบที่แตกต่างไปจากกลุ่มผู้เช่าเดิมและทายาทผู้เช่าเดิมด้วย

ซึ่งรวมกลุ่มตัวอย่างทั้ง 2 กลุ่ม ที่ใช้ในการสำรวจในส่วนของข้อมูลด้านกายภาพ สังคม เศรษฐกิจ รวมทั้งสิ้นจำนวน 93 ครั้วเรือน และในส่วนของข้อมูลเกี่ยวกับความคิดเห็นในการพัฒนาที่ราชพัสดุจำนวน 60 ครั้วเรือน ซึ่งเป็นกลุ่มผู้เช่าเดิมของกรมธนารักษ์ โดยการกระจายการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างในพื้นที่ และใช้วิธีการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างโดยวิธีแบบสุ่มโดยบังเอิญ

ผู้อยู่อาศัยกับโอกาสในการพัฒนาที่ราชพัสดุชุมชนซอยพัฒนา 2 เขตบางรัก กรุงเทพมหานคร

แผนที่ 3.2 แสดงกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการสัมภาษณ์

○ กลุ่มตัวอย่างผู้อยู่อาศัย

● กลุ่มตัวอย่างผู้เช่าช่วง

◐ กลุ่มตัวอย่างผู้บุกรุก

.....ที่ราชพัสดุแปลงซอยพัฒนา 2 เนื้อที่ 12 - 2 - 08 ไร่

ที่มา : อมรรัตน์ กล้าพลบ

สรุปขั้นตอนและกระบวนการวิจัย

ตารางที่ 3.1 แสดงขั้นตอนและกระบวนการวิจัย

วัน เดือน ปี	กิจกรรม	รายการ
4 – 20 พ.ย. 45	สัมภาษณ์ ผู้มีประสบการณ์	แนะนำตัวและขอสัมภาษณ์ผู้มีประสบการณ์ จากกรมธนารักษ์ , การเคหะแห่งชาติ , สำนักงาน ทรัพย์สินฯ , จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย , สถาบัน พัฒนาองค์กรชุมชน
22 พ.ย. 45	เข้าชุมชน	นำอ.ปรีดี บุรณศิริ และอ.ดร.กมลทศพิศ พานิชภักดิ์ ดูสภาพชุมชน
25 พ.ย. 45	สัมภาษณ์ผู้มี ประสบการณ์	ขอสัมภาษณ์ อ.ปรีดี บุรณศิริ
28 พ.ย. 45	แบบสัมภาษณ์	พบ อ.ดร. กมลทศพิศ พานิชภักดิ์ สรุปแบบ สัมภาษณ์
30 พ.ย. 45	เข้าชุมชน	แนะนำตัวต่อชุมชนโดยได้พบเหรียญกฐนชุมชน สอบถามข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับชุมชน
1 ธ.ค. 45	เข้าชุมชน	แนะนำตัวต่อชุมชนต่อผู้นำชุมชน และหารือเกี่ยวกับ แบบสัมภาษณ์ และทำการสำรวจข้อมูลเบื้องต้น เกี่ยวกับสภาพและจำนวนที่อยู่อาศัย และทดสอบ แบบสัมภาษณ์ จำนวน 10 ชุด
3 ธ.ค. 45	แบบสัมภาษณ์	ปรับปรุงแบบสัมภาษณ์ให้มีความละเอียดชัดเจนขึ้น และสร้างเครื่องมือในการสอบถามเกี่ยวกับความ คิดเห็นที่สรุปได้จากผู้มีประสบการณ์ เพื่อให้ผู้อยู่ อาศัยเข้าใจง่ายขึ้น

วัน เดือน ปี	กิจกรรม	รายการ
5 ธ.ค. 45	เข้าชุมชน	เข้าชุมชนเพื่อสำรวจข้อมูลที่อยู่อาศัยเทียบกับข้อมูลจำนวนที่อยู่อาศัยของกรมธนารักษ์ ทำให้ทราบว่าผู้ อยู่อาศัยทั้งสิ้น 152 ครัวเรือน โดยแบ่งเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มผู้เช่าเดิม และกลุ่มผู้เช่าช่วงและผู้บุกรุก และเข้าร่วมกิจกรรมพิธีจุดเทียนชัยถวายพระพร โดยผู้นำชุมชนได้แนะนำตัวผู้วิจัยให้ผู้อยู่อาศัยจำนวน ประมาณ 200 คน ที่เข้ามาร่วมงานทราบว่าผู้วิจัยจะ เข้ามาศึกษาวิจัยในชุมชน และทำให้มีโอกาสได้ทำ ความคุ้นเคยกับผู้อยู่อาศัยที่เป็นผู้สูงอายุ
7 – 8 ธ.ค. 45	ลงภาคสนาม	เริ่มทำการสัมภาษณ์ได้จำนวน 15 ครัวเรือน
14 – 15 ธ.ค. 45	ลงภาคสนาม	ทำการสัมภาษณ์ได้จำนวน 12 ครัวเรือน ได้นำสถาปนิกโครงการของกรมธนารักษ์ มาช่วยใน การตีราคาที่อยู่อาศัยโดยใช้บัญชีราคาค่าก่อสร้างของ กรมธนารักษ์เป็นฐานราคา(รวมเวลา 10 วัน) และได้ พบกับลุงสนั่น อายุ 82 ปี ได้สัมภาษณ์เกี่ยวกับ ประวัติความเป็นมาของที่ดิน
21-22 ธ.ค. 45	ลงภาคสนาม	ทำการสัมภาษณ์ได้จำนวน 19 ครัวเรือน
28-29 ธ.ค. 45	ลงภาคสนาม	ทำการสัมภาษณ์ได้จำนวน 22 ครัวเรือน
4 – 5 ม.ค. 46	ลงภาคสนาม	ทำการสัมภาษณ์ได้จำนวน 5 ครัวเรือน
11– 12 ม.ค. 46	ลงภาคสนาม	ทำการสัมภาษณ์ได้จำนวน 20 ครัวเรือนครบถ้วน ตามจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่กำหนด

3.2.4 วิเคราะห์และสรุปผลการวิจัย

วิเคราะห์และสรุปผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ซึ่งได้แก่ ข้อมูลสภาพที่อยู่อาศัย สังคม เศรษฐกิจ กายภาพ ศักยภาพ และแนวความคิดต่อการพัฒนาที่ราชพัสดุบริเวณชุมชนซอยพิพัฒน์ 2

